

രാമചരിതം: നാൽപ്പത്തിയേഴാം പടലം
വ്യാഖ്യാ: ഡോ. സ്മിത സി

രാമചരിതം: നാൽപ്പത്തിയേഴാം പാലം
വ്യാഖ്യാതാവ്: ഡോ. സ്മിത സി
(മലയാളം: കവിത)

Editorial content © 2023, Dr. Smitha C

The electronic versions have been created by making use of the production infrastructure of [River Valley Technologies](#).

The electronic versions were generated from sources marked up in [L^AT_EX](#) in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using [X_YL^AT_EX](#) from [T_EXLive](#) 2020 and the cloud framework, [Ithal \(ഇതൽ\)](#). The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by [Rachana Institute of Typography](#). The font used for Latin script was [Linux Libertine](#) developed by Philipp H. Poll.

The electronic versions are released under the provisions of [Creative Commons Attribution ShareAlike](#) license for free download and usage.

[Page from a Ramayana Series](#), a painting by Anonymous. The image is taken from [Wikimedia Commons](#) and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation

JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014

URL: www.sayahna.org

രാമചരിതം:
നാൽപത്തിയേഴാം പാലം

സംഗ്രഹം

രാമ-രാവണ യുദ്ധത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടത്തിൽ രാക്ഷസപ്പടയുടെ പതനം തിരിച്ചറിഞ്ഞ മോഘനാദൻ യുദ്ധക്കളത്തിലെത്തുന്നു. ശിവാംശമായ ഇന്ദ്രജിത്ത് യുദ്ധത്തിൽ വിജയിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. വാനരപ്രമാണികളെയെല്ലാം വധിക്കുന്നു. തിരിച്ചൊന്നും ചെയ്യാൻ സാധിക്കാതെ രാമപക്ഷം വിറകൊണ്ടു. രാവണപുത്രനായ ഇന്ദ്രജിത്ത് രാമലക്ഷ്മണന്മാർക്കു നേരെ ശരം പ്രയോഗിച്ചു. യുദ്ധക്കളത്തിൽ പരാജയപ്പെട്ട് ഇരുവരും നിലം പതിച്ചു. അതിനുശേഷം വീരനായ ഇന്ദ്രജിത്ത് രാജധാനിക്കകത്തു പ്രവേശിക്കുന്നു

പാട്ട് 1

പാടുമന്നിചിചരർ പടൈയെയെല്ലാ
പ്പാടും വന്തരിവരർ പൊരുതു പട്ടും
കേടും വന്തകിലവും മതിമറന്തേ
കേവലം നില്ലെകല്ലെന്തരികളെല്ലാം
ഇഴടിന കരൈയൊടു തെയമുകന
വേറിന മകൻ വന്തു പകഴികളാല്
മാടണി കരംകൾ കൊടികല്പ് കരുതും
വാനരർ പൊടിപട്ടും വഴി പൊടിന്താൻ.

രാക്ഷസപ്പടയുടെ നാശം എല്ലാ ഭാഗത്തു നിന്നും ഉണ്ടാകുന്നു. രാമ ലക്ഷ്മണന്മാർ ശക്തിയായി പൊരുതിയതുകൊണ്ട് ശത്രുക്കളായവരെല്ലാം നിലംപതിച്ചു. ഈ സമയത്ത് രാവണന്റെ വാത്സല്യഭാജനമായ മകൻ ഇന്ദ്രജിത്ത് വർധിച്ച വിരോധത്തോടും ദേഷ്യത്തോടും കൂടി തന്റെ പർവ്വത സദൃശങ്ങളായ കൈകൾ കൊണ്ട് വാനരവൃന്ദം പൊടിപൊടി ആകത്തക്ക വിധം അമ്പുകൾ പൊഴിച്ചു.

കുറിപ്പ്

മാടണി — പർവ്വതം പോലെ ഗംഭീരമായ ഇകല്പ് കരുതുക — എതിർക്കുക

പാട്ട് 2

വാനരവരരുടല്പ് ചകലംകളായ്
മാരുതന്തരികെട നടത്തു കൊടും-
കാനലില്പ് മരനിരെ മുറിന്തടർത്ത
ക്കാലമങ്കവനിയില്പ് നിരന്തവണ്ണം
വാനവരതിപതിപക്കെയനുടെ
വാളതിക്കൈതെക്കണൈ മുതലംകളേ-
റ്റാനന കമലംകൾ പിളർത്തു നറുകാ
യ്മുറിന്തവനിയില്പ് നിറൈന്തിതെങ്കും.

കൊടും കാട്ടിൽ ശക്തമായ കാറ്റിനാൽ മരങ്ങളും ചെടികളും വേരറ്റു നിലം പതിച്ചതു പോലെ ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ വാൾ, ഗദ, കണ മുതലായവ ഉപയോഗിച്ച് മുഖകമലങ്ങൾ പിളർന്നും ശരീരം മുഴുവനായും ഛേദിക്കപ്പെട്ടും വാനരപ്പട നിലത്തു നിരന്നു കിടക്കുന്നു. (വാൾ, അസി എന്നിങ്ങനെ വാളിന്റെ പര്യായങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു പ്രയോഗിച്ചിക്കയാൽ വാളതി—എന്നത് ഭംഗിയുള്ള വാൾ എന്നർത്ഥം പറയാം. മുതലം എന്നതിനു ഗദ എന്നർത്ഥം പറയുന്നതിനാൽ ഇവിടത്തെ മുതലം എന്നത് മുതലായവ എന്നർത്ഥത്തിലും സാരവൽക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.)

കുറിപ്പ്

ചകലം — ശകലം (കണ്ണാ)
മതി— തൃപ്തി
ആനന കമലം — മുഖമാകുന്ന താമരപ്പൂക്കൾ

പാട്ട് 3

എങ്കുതിന്നിചിചരവരൻ വരവെന്റി
ന്തിരർ പക്കെയനെയരികളണ്ണാർ-
ന്തിങ്കളയെന്ന വളർമിഴിയിണൈ
കൊണ്ടമ്പരമണിയുമുളവിലെല്ലാം
എങ്കുമെളോളമില്ലയിടയെന്റുമാ
റെണ്പതു മെഴുപതുമതികവുമം-
പങ്കുവർ മുകങ്കളിലിതെന്റും മുന്നേയ
ഞ്ചിതമെഴും വഴി പൊഴിയുമവൻ.

എവിടെ നിന്നാണ് നിശാചരരുടെ വരവെന്നറിയാൻ വാനരന്മാർ മുകളിലേക്കു നോക്കുന്നു. ഇരു കണ്ണുകളാലും ചന്ദ്രന്റെ ഭംഗി ദർശിക്കാനാകാത്ത തരത്തിൽ ആകാശത്ത് ഒരിട പോലുമില്ലാതെ എൺപതിലും എഴുപതിലും അധികം ബാണങ്ങൾ ഇന്ദ്രജിത്ത് പൊഴിക്കുകയാണ്. അവരുടെ മുഖങ്ങളെ ലക്ഷ്യമാക്കി വരുന്ന ആ ബാണങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് ഉള്ളതിനേക്കാൾ ഭംഗിയുള്ളതായി കവി കൽപ്പിക്കുന്നു.

കുറിപ്പ്

മിഴിയിണ — കണ്ണുകൾ
എങ്ക്കത്ത്— എവിടെ

പാട്ട് 4

അഞ്ചിതമെഴും വഴി വിവിതന്യ്
മേലാറുള പൊഴിന്തവമികതിയുമൊ-
ൻറഞ്ചുക്കകചന്തെയില്പ് നളന
തൊണ്ണറമ്പതു പന്തന്തം വിന്തന്തമായ്
നെഞ്ചിലൊരിരുപതു തെതിമുകന്തേല്
നീലനെയൊരു പതുമിരുപതു മൊ-
ക്കഞ്ചിനോടെഴുപതു കണെ പൊഴി
ന്താനംകതനുടലിടമുകില്പ് വചനൻ.

ഇന്ദ്രജിത്ത് പിന്നീട് ഓരോ വാനര വീരനെയും അമ്പെയ്യുന്നു. ദ്വിവിദന്റെ ദേഹത്തിൽ ഏഴമ്പ്, ഗജൻ അഞ്ച്, നളൻ തൊണ്ണൂറ്, പന്സന്ദം വിന്തന്തം അമ്പത്, ദധിമുഖന്റെ നെഞ്ചിൽ ഇരുപത്, നീലനുമപ്പത്, അംഗദൻ എഴുപത്തഞ്ച് എന്നീ ക്രമത്തിൽ ഇന്ദ്രജിത്ത് അമ്പുകൾ പൊഴിച്ചു.

കുറിപ്പ്

മികുതി — അധികം
മുകിൽ വചനൻ — മോഘനാദൻ

പാട്ട് 5

മുകില്പ് നിരൈയിടയെഴുമിടിയാലി
പോല്പ് മുഴംകിന ചരനിരൈയറുപതുകൊ-
ണ്ടികലിടയിടവനും കിരതനെയ്മേ
ലിരുപതൊഴുപതു കുമതൻ മെയ്തേല്
അകണിതമവയുരചെയ്വതിന്നവര
വരുടലിട നടത്തു കൊടും-
പകഴികൾ നിചിചരവരമകനാല്
പല വഴി തിചൈകളിലനവരതം.

മോഘകൂട്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ നിന്ന് ഇടിമുഴക്കം പോലെ ഭയങ്കര ശബ്ദത്തോടെ ശരങ്ങൾ വാനര വീരന്മാരുടെ ഉടലിൽ പതിക്കുന്നു. ഋഷഭനു അറുപത്, ക്രഥൻ ഇരുപത്, കുമുദൻ എഴുപത് എന്നീ ക്രമത്തിലും പിന്നീട് കണക്കില്ലാതെ മറ്റു വാനര വീരന്മാരുടെ ശരീരത്തിലേക്കും മോഘനാദന്റെ അമ്പുകൾ അനവരതം പ്രവഹിക്കുകയാണ്.

കുറിപ്പ്

ഇടവൻ — ഋഷഭൻ
കിരതൻ — ക്രഥൻ

പാട്ട് 6

വരമിയല്പ് തെയ മുകതനയനെയും
വാണംകൾ തുടുതുടനടന്തടലില്-
ച്ചരവനുമടല്ക്കരിവതനും നല്ച്ചാം
പവാനോടു തന്നാതനനും
ഉരൈകിളർ കതിരവ തനയന
മ്മറ്റുന്നതിതംകിന തുമ്മിരനും
വരവര വിഴുന്തൻ മന്നിലൊരോ
മാമലൈ നികർ വളർകേതരിയും.

രാവണപുത്രൻ എയ്യുന്ന അമ്പിന്റെ ശക്തിയാൽ മറ്റു ചില വാനരശ്രേഷ്ഠർ കൂടി ഭൂമിയിൽ പതിക്കുന്നു. ശരമഴ കൊണ്ട് ശരഭൻ, ഗജമുഖൻ, ജാംബവാൻ, സനാദനൻ പിന്നെ പ്രസിദ്ധനും ശക്തനുമായ സുഗ്രീവനും നിലംപതിക്കുന്നു. ശ്രേഷ്ഠനായ ധൃത്രനും ഉന്നതശരീരിയായ കേസരിയും ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ ശരവേഗത്തിന് പാത്രമാവുന്നു.

കുറിപ്പ്

കുരിവതനൻ — ഗജമുഖൻ
ഉരൈകിളർ — പ്രസിദ്ധനായ
കുതിരവതനയൻ — സുഗ്രീവൻ

പാട്ട് 7

മാമലൈനികരൈമരി വരന്മാർ
മന്നനമന്തുമനുമൊളികിളരും
കോമുകനിതവിത ചതവെലിയും
കുമുതൻ തെംപൻ ചോതിമുകൻ
തുമവിളംകന്തടിലെകിറൻ
തുമുകൻ തുർമ്മുകനെരിനയനൻ
നാമുരൈ ചെയ്തോടുങ്കാതളവും
നായകർ മറ്റും നിരന്തനരേ.

എണ്ണിയാലെൊടുങ്ങാത്ത വാനരപ്രമുഖരുടെ പിന്തുണയുള്ളതും വലിയ മലയ്ക്കു തുല്യം ശക്തന്മാരായ അംഗദൻ, ഗോമുഖൻ, ശ്രേഷ്ഠനായ ദംഭൻ, ജ്യോതിർമുഖൻ, വിദ്യുദ്ദംഷ്ടൻ, സുമുഖൻ, പാവകാക്ഷൻ, ദുർമുഖൻ—ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞാൽ തീരാത്തത്രയും വാനര വീരന്മാർ ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ അമ്പിനാൽ നിലം പരിശായി.

കുറിപ്പ്

കോമുകൻ — ഗോമുഖൻ
തെംപൻ — ദംഭൻ
ചോതിമുകൻ — ജ്യോതിർമുഖൻ
തടിലൈകിറൻ — മിന്നൽ പോലെയുള്ള ദംഷ്ടയോടു കൂടിയവൻ (വിദ്യുദ്ദംഷ്ടൻ)
തുമുകൻ — സുമുഖൻ
എരിനയനൻ — പാവകാക്ഷൻ

പാട്ട് 8

നിരന്തനരരിവരരുലകിലെല്ലാം
നിറമുറ്റം പകഴികളതികെതവേൽ
പരചൊടുമുതലംകളിവന്തന്തേ
പലവിതമുടലുകൾ ചകലങ്കളായ്
ചരനിരെ പൊഴിന്തനൻ നിചിചരർ
കോൻ തെയരതതനയണൈത്തുടനേ-
യരചനമതു പൊഴുതിളളെയവനോട
വന്നിനെവനിന്തിതുമൊഴിന്തനനേ.

വർണ്ണശബളമായ അമ്പുകൾ, വാൾ, ഗദ, വേൽ, പരശു എന്നിവയാൽ വാനരന്മാരുടെ ഉടലുകൾ കഷ്ണങ്ങളായി നിലത്ത് നിരന്നു കിടക്കുന്നു. നിശാചര വീരന്റെ പ്രിയ പുത്രൻ ഇന്ദ്രജിത്ത് രാമന്റെ ശരീരത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി ശരനിര പൊഴിച്ചു. ഇതു നേരത്തെ തിരിച്ചറിഞ്ഞ രാമൻ അനുജനോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

കുറിപ്പ്

നിറമുറ്റ — പല നിറത്തിൽ
നിരന്തൻ — നിരന്നു

പാട്ട് 9

അറിയുമതരുതേതു തിചൈകളില്
നിൻറമ്പു വരിൻറതരക്കന്തകൻ
മറൈത്തുതേ മുകിലടയെൻററുവും
വന്തു ചരങ്കൾ തരൈക്കുമതും
തിറമൊടിടയടലിടയവനുമെല്ലാം
തെചമുകമകന്തതിരം വന്തുടലില്-
ക്കുറൈവരയേറ്റു മതാകയിനാല്
കൊട്ടലികൽക്കിനിയേതുമില്ലേ.

രാക്ഷസരാജപുത്രനായ ഇന്ദ്രജിത്ത് മോഘങ്ങൾക്കിടയിൽ മറഞ്ഞു് അമ്പെയ്യുന്നതിനാൽ ഏതു ദിക്കിൽ നിന്നാണ് അമ്പുവരുന്നതെന്നറിയാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. യുദ്ധത്തിൽ അതീവ നിപുണനായ ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ ശരപ്രഹരം ഓർക്കുമ്പോൾ ഇനി അവനെ തോൽപ്പിക്കാൻ ആരുമില്ലെന്ന് വ്യക്തമാകുമെന്നാണ് രാമൻ പറയുന്നത്.

കുറിപ്പ്

കുറൈവരെ — കുറവില്ലാത്ത
കൊട്ടൽ — പ്രഹരം

പാട്ട് 10

ഇല്ലൊരു കഴിവിനിയിവിട നമ
ക്കെന്റാലിതു പൊഴുതത്തിരമേ-
റ്റല്ലല്പ് വന്തു മതു കഴിവൊളം
നാമാകില്പ് പോറ്റുവുതെന്റുചൻ
ചൊല്ലിന വചനംകളോടും കമ്മുന്നേ
തുകിനൻ വാണങ്കളിത്തിരചി-
ത്തെല്ലൊടുമവരുടല്പ് പൊടിപടു
മാറിരുവരും വീഴ്ത്തനരൂഴിയിലേ.

നമുക്ക് ഇവിടെ ഇനി കഴിവുകാണിക്കാൻ പറ്റില്ല എന്ന ബോധം രാമ-ലക്ഷ്മണന്മാരിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ അമ്പിന്റെ ശക്തിയോടു എതിർത്തുനിൽക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ നമുക്ക് ജീവൻ രക്ഷിക്കാം—എന്ന് രാമൻ ലക്ഷ്മണനോടു പറഞ്ഞു നിർത്തിയ അവസരത്തിൽ തന്നെ ബാണങ്ങൾ അവരുടെ ഉടൽ പൊടിയുമാറ് പ്രവഹിച്ചു. ഇരുവരും ഭൂമിയിൽ നിപതിക്കുകയും ചെയ്തു.

കുറിപ്പ്

വീഴ്ത്തന — വീണ്ടു

പാട്ട് 11

ഊഴിയിലൊരു തരമരിവരരാലു
ത്തമരൈക്കതെന്തിട്ടറുപ-
ത്തേഴുള കോടിയുമിന്തിര ചിത്തിര
വികലത്തിലിരാകവരായ്
ഊഴികളേഴിനും നായകരായു
തയം ചെയ്തവർ തമ്മെയുമെയ് തി-
ട്ടാഴിയുമേഴലംകല്ലെയാർ
ത്തണിനകർ തന്നിലകം പുകന്താൻ

രാമപക്ഷത്തുള്ള വാനവരുടക്കം അറുപത്തേഴു കോടി ശ്രേഷ്ഠന്മാരെയും ഏഴുലകിനും നാഥരായിട്ടുള്ള രാമനെയും ലക്ഷ്മണനെയും ബാണങ്ങൾ എയ്ക്കു വീഴ്ത്തിട്ടും മതിയാകാതെ ലോകം മുഴുവൻ കേൾക്കെ ആർത്തട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ട് ഇന്ദ്രജിത്ത് മനോഹരമായ രാജധാനിക്കകത്ത് പ്രവേശിച്ചു.

കുറിപ്പ്

കുതൈന്തിട്ട്— പ്രഹരിച്ചിട്ട്
ഇരവികലം — സൂര്യവംശം
അണിനകർ — മനോഹരമായ രാജധാനി
അരിവരർ — വാനര ശ്രേഷ്ഠർ

ഡോ. സ്മിത സി

ഭുവനേശ്വരി ആർട്സ് ആന്റ് സയൻസ് കോളേജ്, ചിമേനിയിൽ അധ്യാപികയാണ്. സി. ജെ.-യുടെ നാടക ലോകം: രചനയുടെ ധ്വനിപാഠങ്ങൾ, മഹാകവി കെ. സി. കേശവപിള്ള, ശ്രേഷ്ഠ മലയാളം, ദേശപ്പുരുമയുടെ എഴുത്തിടങ്ങൾ എന്നീ പുസ്തകങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പിൻകുറിപ്പ്

- മുപ്പതു മുതൽ നാല്പതു മിനിറ്റിനകം വായിച്ചു തീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കമാണ് സായാഹ്ന പുറത്തിറങ്ങുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകളിൽ ഉള്ളത്. ഇതു വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ്പ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല.
- ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ് ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്ന് ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.
- സ്വതന്ത്രപ്രസാധനം ആഗ്രഹിക്കുന്ന/ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ആർക്കുവേണമെങ്കിലും സായാഹ്നയിലൂടെ സ്വന്തം കൃതികൾ പ്രസാധനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. 30 മുതൽ 60 മിനിറ്റുകൾക്കകം വായിച്ചുതീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കം - കഥകൾ, അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ, ലേഖനങ്ങൾ, അഭിമുഖങ്ങൾ, സിനിമാനിരൂപണങ്ങൾ, കവിതകൾ - എന്നു തുടങ്ങി എന്തുവേണമെങ്കിലും അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്. അയയ്ക്കേണ്ട വിലാസം: editors@sayahna.org.
- പ്രതികരണങ്ങൾ editors@sayahna.org എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയോ, ഈ **വെബ് പേജിൽ** കമന്റുകളായി ചേർക്കുകയോ ചെയ്യുക. നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളും എപ്പോഴും സ്വീകാര്യമാണ്. അവ സായാഹ്നപ്രവർത്തകർക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തേജനം നൽകുന്നതാണ്.